

Yaz ve Gökyüzü

Gökyüzünü boydan boya kateden Samanyolu kuşağı, yaz gecelerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Eğer büyük kentlerden uzakta bir yerdeyseniz, örneğin deniz kenarında, ılık yaz gecelerinde onu izlemeye doyum olmaz.

Eski çağlarda yaşayan insanlar, Samanyolu kuşağının yapısı hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Biz, bugün gökadamızın milyarlarca yıldızdan meydana geldiğini biliyoruz. Gökadamızı, kenarına yakın bir yerde içinde durduğumuz geniş bir tabak olarak düşünürsek, onu neden çevremizi saran bir kuşak gibi gördüğümüzü daha iyi anlarız.

Gökadamızın merkezi çok yoğun bir bölgedir. Ayrıca, Güneş Sistemi Samanyolu'nun kenarına yakın olduğundan, kenara doğru baktığımızda daha az, merkezine doğru baktığımızdaysa çok daha fazla sayıda yıldız görürüz. Tabağın, yani gökadamızın merkezi, Yay Takımyıldızı'nın bulunduğu hizadadır. Bu nedenle bu bölge hem yıldızlar hem de öteki gök cisimleri bakımından çok zengindir. Bu bölgedeki yoğunluğu, çıplak gözle kolayca görebilirsiniz. Yay Takımyıldızı, güney gökkürede yer aldığından, gökyüzünde fazla yükselmez ve sadece yaz aylarında ve sonbaharın ilk haftalarında gözlenebilir. Yay'ı görebilmek için, güney ufku üzerine bakmalısınız.

Samanyolu ve Yaz Üçgeni

Yay Takımyıldızı, adını aldığı, elinde yay tutan bir kentauru simgeler. Kentaur, Yunan söylencesinde yer alan ve belden aşağısı at gövdesi olan bir yarı-insan yaratıktır. Ancak, çoğu takımyıldızda olduğu gibi, Yay'ı da adını aldığı varlığa benzetmek çok zordur. Yay Takımyıldızı, daha çok bir çaydanlığa benzer. Bu nedenle takımyıldız zaman zaman "Çaydanlık" olarak da bilinir.

Bu yaz, gökyüzündeki en belirgin gök cisimleri arasında, Mars yer alıyor. Mars, bu yıl uzun süredir olmadığı kadar parlak. Çünkü, gezegen 21 Haziran'da Dünya'ya en yakın konumdan geçiyor. Gezegen, bu sırada Dünya'ya 67 milyon km uzakta bulunacak. Mars'ı görmek için, güneye doğru bakmalısınız. Sarı renkli parlak gezegeni kolayca göreceksiniz. Haziran'da Akrep Takımyıldızı'nda yer alan gezegen, Eylül'de Yay'ın, yani Çaydanlık'ın kapağının tam üzerinde yer alacak. Gezegenin parlaklığı, Haziran'dan sonra giderek azalacak.

Nasıl, kışın simgesi Kış Üçgeni olarak kabul ediliyorsa, Yaz Üçgeni'ni oluşturan yıldızlar da yazın simgesidir. Bu yıldızlar, Lir'deki Vega, Kuğu'daki Deneb ve Kartal'daki Altair'dir. Bu yıldızlar, yaz gökyüzünün en parlak yıldızları arasındadır. Bu nedenle onları bulmakta hiç zorlanmayacaksınız. Yaz Üçgeni, yaz başında kuzeydoğu ufkundan yeni yeni yükseliyor olacak. Yaz sonuna geldiğimizdeyse tam başucumuzda yer alacak.

Lir ve Kuğu takımyıldızlarını gökyüzünde kolayca tanıyabilirsiniz. Bunun için gökyüzünün genel görünüşünü gösteren haritanızdan yararlanabilirsiniz. Lir'in Vega dışındaki yıldızları pek parlak değildir. Ancak, takımyıldızı Vega sayesinde rahatlıkla bulabilir ve bir baklavaya benzer şekilden kolayca tanıyabilirsiniz. Kuğu Takımyıldızı'nıysa bir haça benzeyen biçiminden kolayca tanıyabilirsiniz. Bu nedenle ona Kuzey Haçı da denir. Kuğu'nun en parlak yıldızı olan Deneb, haçın tepesini oluşturur. Kuğu Takımyıldızı, Samanyolu kuşağının en yoğun bölgelerinden birinde yer alır.

Vega ve Deneb'i bulduktan sonra, haritanızın da yardımıyla üçgenin üçüncü noktasını oluşturan Altair'i kolayca bulabilirsiniz. Bulduğunuz yıldızın iki yanında daha sönük birer yıldız görüyorsanız, Altair'i bulduunuz demektir.

Yaz gökyüzünde, yaz üçgenini oluşturan yıldızlar dışında, onlar kadar parlak olan bir yıldız daha var. Bu yıldız, ilkbaharın müjdecisi olarak tanıdığımız Çoban Takımyıldızı'nın en parlak yıldızı Arkturus'tur. Bu yıldızın önemli özelliği, bir kırmızı dev oluşu. Bu özelliği sayesinde, onun gökyüzünde turuncuya yaklaşan bir renkte parladığını görebilirsiniz.

Yaz mevsiminin en önemli gök olaylarından biri, Perseus Göktaşı Yağmuru'dur. Bu göktaşı yağmuru, her yıl 12 Ağustos 13 Ağustos'a bağlayan gece en

yüksek etkinliğe ulaşır. Bir Perseus Göktaşı Yağmuru sırasında, bir saat içinde en azından 100 göktaşının atmosfere girerek yandığını görebilirsiniz. Göktaşı yağmuru, 12 Ağustos'un bir hafta öncesinden bir hafta sonrasına değin gözlenebilir. Ancak, 11 ve 12 Ağustos geceleri dışındaki tarihlerde sayı önemli ölçüde az olacaktır.

Bir göktaşı yağmuru izlemek için en uygun saatler, gece yarısından sonraki saatlerdir. Çünkü, bu sırada, bizim Dünya üzerinde bulunduğumuz bölge Dünya'nın yörüngesinde ilerlediği yöne döner. Perseus göktaşı yağmuru izlemek için en uygun zamanlar, 11 Ağustos ve 12 Ağustos geceleri, gece yarısından sonradır.

Alp Akoğlu